

mige officieele lichamen den titel aan een ambtenaar geven, zonder dat zij onderzoeken, of zelfs bevoegd zijn om te onderzoeken, of de betrokken ambtenaar dien titel verdient. Vooral de Gemeentebesturen zondigen in dit opzicht zeer sterk. Een uitzondering moet men maken voor het Departement van Financiën, waar blijkbaar een gezondere gedachtengang de opvattingen beheerscht.

De titel van accountant is onbeschermd en reeds lang doen de betrokkenen pogingen om bescherming te verkrijgen. Naar sprekers inzicht geschiedt het niet altijd met evenveel vuur. Als een kras staaltje van lautheid haalt hij aan, dat b.v. het Nederlandsch Instituut van Accountants nooit heeft besproken het rapport inzake de wettelijke regeling, dat voor eenige jaren door de Staatscommissie werd uitgebracht. Van minder belangstelling bij de betrokkenen zelf, dan men heeft getoond, had men moeilijk kunnen doen blijken. De wettelijke regeling is een kwestie van buitengewoon groot belang voor de studeerenden. Voor hen veel meer, dan voor hen, die reeds praktijk uitoefenen. Van de assistenten moet dan ook de groote drang uitgaan. Spreker begrijpt dan ook niet, waarom de assistentenvereniging niet als no. 1 op haar programma heeft staan, „het streven naar een wettelijke regeling”.

Spreker is van meening, dat wanneer de wettelijke regeling niet spoedig wordt verkregen — en het komt hem voor, dat daarop heel weinig kans is — dat deze dan vanzelf zal worden geboren. De Staat, met name het Ministerie van Financiën, begint reeds met te erkennen de accountants, welke hebben gestudeerd aan de Handels Hoogeschool en alle anderen uit te sluiten. Wanneer dat zoo doorgaat en ook Amsterdam mettertijd een diploma gaat uitgeven voor „accountancy of rekeningwetenschap”, dan is een wettelijke regeling overbodig en zal men met de studie voor het examen van het Nederlandsch Instituut van Accountants niet dat bereiken, wat men naar redelijkheid mocht verwachten voor de groote offers, die men zich moet getroosten.

Vervolgens gaat spreker na de historische ontwikkelingsgang van de opleiding tot accountant en constateert de groote verbeteringen, die in de laatste jaren bij het Nederlandsch Instituut van Accountants in de opleiding vallen te constateeren. De opleiding was indertijd niet veel anders, dan het gereed maken voor het vak, door de praktici van hun assistenten. Tegenwoordig komt het theoretisch element meer naar voren. Spreker stelt nu tegenover elkaar tweeërlei standpunt:

1. de opleiding moet blijven in handen van praktici;
2. de opleiding moet zijn in handen van den theoreticus.

Wanneer onze geheele samenleving niet verandert, zegt spreker, is er geen twijfel aan, of evenals voor alle andere vakken, zal men eerst de theorie moeten leeren, om dan te trachten de praktijk machtig te worden. Daarom zal ook de opleiding tot accountant ongetwijfeld verhuizen naar de hogeschool. De gewone verdeling van arbeid alleen reeds zal hiertoe leiden en de theoretische voorbereiding scheiden van de praktische uitoefening. Spreker betreurt het eenerzijds, omdat de tegenwoordige wijze van opleiden een natuurlijke selectie biedt. Er is heel wat meer doorzettingsvermogen en andere karaktereigenschappen voor noodig om bij de tegenwoordige organisatie het einddoel te bereiken dan het geval zal zijn, wanneer men eenvoudig het leerplan van een hogeschool volgt. Aan den anderen kant zal de kennis worden verdiept en verbreed, en kunnen de grondslagen heel wat ruimer worden gelegd. Hij meent dan ook, dat reeds thans pogingen moeten in het werk worden gesteld om de opleiding successievelijk onder te brengen aan de hogeschool. Daarmede zou tevens kunnen worden bereikt dat de opleiding aan de hogeschool voeling blijft houden met de praktijk en niet buiten het werkelijke bedrijfsleven komt te staan, hetwelk

als het groote gevaar voor elke theoretische opleiding moet worden beschouwd.

J. J. V.

LITERATUUR

Red. Dr. A. STERNHEIM

(Bijdragen en mededeelingen zende men aan den Secretaris der Redactie)

OVER HET ZELFSTANDIG BALANSONDERZOEK

Onder de Amerikaansche vakwerken over het zelfstandig balansonderzoek¹⁾ neemt *Montgomery*¹⁾ de eerste plaats in en niet ten onrechte, want dit werk staat naar Nederlandsche opvatting, ons onderwijfs veel nader dan *Dicksee, Spicer and Pegler* of *Pixley*. Dit blijkt uit de splitsing, welke hij maakt op pag. 55. Na de verschillende kwesties te hebben besproken, die verband houden met het aanvangen van een controle, stelt hij de vraag: *Detailed or Balance Sheet Audit?* en hij zet deze onderscheiding consequent door met dien verstande echter, dat hij aan de eerste met inbegrip van complete vraagstukken, welke de Engelsche en Amerikaansche schrijvers zonder uitzondering tezamen met de controle plegen te behandelen, 490 bladzijden wijdt en aan de laatste 110 bladzijden. Voor zoover de Engelsche schrijvers onderscheid maken in soorten van controles is het tussehen de completed en de continuous audit, een splitsing, die niet van overwegend belang gaecht behoeft te worden, omdat de continuous audit zich feitelijk oplost in een reeks completed audits. Neemt men voor de laatste soort de definitie van *Montgomery I*, pag. 491 tot maatstaf, „an audit made where a complete accounting period has elapsed and for which a final report is to be made on the work accomplished”, dan springt in het oog, dat de continuous audit, die gewoonlijk in perioden (per maand of per kwartaal) wordt verricht, veel karaktertrekken gemeen heeft met de completed audit. Er zijn echter zekere voordeelen aan de continuous audit verbonden, die van groote betekenis zijn. *Montgomery* staat (pag. 492) op dit standpunt:

The auditor who is retained to audit the accounts and pass on or prepare monthly reports may be said to make a completed audit, although in some cases part of the audit work is left unfinished until the end of the fiscal period.

De Engelsche controle opvattingen hebben zich sterk onder de betekenis der wettelijke bepalingen ontwikkeld. Men zie § 38 art. 113. 2 van The Companies Acts 1908 to 1907:

The auditors shall make a report to the shareholders on the account examined by them, and on every balance sheet laid before the company in general meeting during their tenure of office, and the report shall state:

a. whether or not they have obtained all the information and explanation they have required; and

b. whether in their opinion the balance sheet referred to in the report is probably drawn up so as to exhibit a true and correct view of the state of the company's affairs according to the best of their information and the explanations given to them and as shown by the books of the company.

Daardoor dus een opvatting, dat de controle uitsluitend de

¹⁾ Auditing Theory and Practice Volume I General Principles, Volume II Special Points (d. z. speciale gevallen en controles van 70 speciale bedrijven). Hier is gebruikt 3e druk 1922.

verificatie en goedkeuring der balans beoogt. Daaromheen groepeeren zich dan de rechterlijke uitspraken.

Bij de controleproblemen loopt het o.i. niet geheel over de vraag door M. gesteld. Veeleer betreft het de kwestie van een volledige of onvolledige (= niet volledige) controle. De controle der balans als zelfstandig balansonderzoek naar onze opvattingen (art. 8 Regl. v. A.) is een onvolledige controle en wel in dien zin onvolledig, dat meerdere delen van de administratie niet worden onderzocht en geen verantwoordelijkheid voor het saldo aanvaard wordt. In *Accountancy* 13e Jrg. pag. 109 en 126 komen twee artikelen over het zelfstandig balansonderzoek voor van den heer *L. Limperg*, waaruit blijkt, dat een persoonlijke informatie met rechtstreeksche vraag, ook *Dicksee* en *Pixley* den schrijver „niet vermocht (hebben) een juist oordeel te verschaffen omtrent de zienswijze der Engelsche accountants”. Deze opvatting is de juiste; de Engelschen hebben echter evenmin een zelfstandig balansonderzoek, zooals wij dit bedoelen, er is een soort gemengd systeem, waarbij aansluiting op de internal check vrijwel regel is.¹⁾

Wanneer wij de onderscheiding van *Montgomery* nader bezien, dan valt, evenals bij de Engelschen, een zeer vage stipuleering op. Hij zegt op pag. 56:

Whenever a complete examination is desired or desirable, a detailed audit should be made. In those undertakings having no satisfactory internal check the detailed audit is the only one which covers the income and expenditures for the period under audit. This applies therefore, chiefly to small enterprises; but since the organisations which have a complete system of internal check are in the minority the auditor will in many cases have to undertake a detailed audit.

En nu komt het belangrijkste:

But a detailed audit in the sense in which the term is used here does not contemplate the verification of every item in the books. (curs. S.)

Montgomery gaat dan na hoe vroeger de verklaringen luiden en vermeldt, dat de controle grootendeels bestond in „the inspection and verification of vouchers for cash payments”. In many instances, zoo zegt hij, werd verklaard „accounts have been audited and found to be correct”. Doch hij bestrijdt de controle, die een juistere verklaring kan geven. Wij bedoelen de „detailed audit” dus de volledige controle van alle posten, principieel zonder uitzondering:

Careful consideration of a large number of defalcations reveals the fact that most of them could not have been discovered by a verification of the vouchers, footings, postings or trial balances.

En dan weer, als het ware voor deze onzichtbare statistiek terugschrikkend:

This fact does not eliminate the necessity for proper attention to such work, but it does emphasize the greater necessity for proper attention to the work which experience shows is productive of the most satisfactory results.

An auditor must at all times study and think and appreciate the need of preparing all of his plan on a relative scale. Conceding the obvious conclusion that no audit can or should embrace a complete verification of all the transactions of the period under review, it follows that the process of elimination must proceed scientifically, with the definite goal of having the points covered coincide with the weak spots.

De kern der zaak is dus: „the process of elimination must

¹⁾ Ten onrechte wordt ten onzent internal check steeds als interne controle vertaald. Veeleer zou men in de meeste gevallen van interne behandeling moeten spreken.

proceed scientifically”. Daarmede kan men het eens zijn, doch dan mist men in *Montgomery*, ook in de hoofdstukken, die de detailed audit behandelen, de wijze waarop de in alle details doorgevoerde controle zou moeten geschieden. Eerst wanneer is aangegeven, hoe de volledige controle is, kan de accountant nagaan wat hij elimineren kan zonder te kort te doen aan een grondslag voor een volkomen verantwoordelijkheid.

De tegenstelling met het zelfstandig balansonderzoek komt het best uit indien wij M. weder aan het woord laten.

If the auditor has satisfied himself that the system of internal check is adequate, he should not attempt to duplicate work which has been properly performed by some one else.

Hier is dus het criterium zijner controle-opvatting. Detailed audit waar geen voldoende internal check is en het zelfstandig balansonderzoek steeds, wanneer het werk „properly (is) performed by some one else. Hoe weet de accountant echter, dat het goed gedaan is, als hij het niet controleert? *Montgomery* geeft later aan wat bij het zelfstandig balansonderzoek noodig is:

His duty then is to verify the assets and liabilities, and to make such an analysis of the income account as will enable him to certify that it has been properly stated.

De verlies- en winstrekening valt dus, evenmin als bij de Engelsche schrijvers, buiten het zelfstandig balansonderzoek, doch het steunt bijkans geheel op de interne controle der boekingen.

Het best wordt deze opvatting gedemonstreerd aan pag. 491, waar de General Principles van de detailed audit worden behandeld:

The chief point of distinction between balance sheet and detailed audits is that in balance sheet audits the work centers at a specified date, whereas in detailed audits the transaction during a fiscal period must all be verified; it is true that the verification consists largely of review and tests, none the less the tests must cover the entire period under review. In detailed audits as well as in balance sheet audits, balance sheet item must be verified.

Men ziet hieruit duidelijk, hoe zeer deze opvatting van de onze verschilt. Recapitulerend zou men zeggen, dat bij *Montgomery*, evenmin als bij de Engelsche schrijvers, een volledige controle is te vinden. Het lijkt niet uitgesloten, dat de verklaring daarin gezocht moet worden, dat in het bedrijfsleven dier landen de omvang der ondernemingen van dien aard is, dat men een volledige controle niet kan uitoefenen.

UIT EN VOOR DE PRAKTIJK

(Red.: A. H. GRONDEL, ABR. MEY, JAMES POLAK)

In deze rubriek worden elke maand een of meer opgaven gepubliceerd, waarvan ieder abonné de uitwerking aan de redactie kan inzenden.

De oplossingen moeten vóór den 25sten der maand, volgend op die, waarin de opgave is gesteld, worden toegezonden aan den rubriekredacteur, wiens naam bij de desbetreffende opgave werd vermeld. Ze worden beoordeeld onder de initialen van den inzender (wiens naam en adres op het werk moeten zijn vermeld) of onder door hem te geven motto.

Op het couvert te schrijven „Oplossing”.

Het papier slechts aan een zijde te beschrijven. Losse vellen papier aan elkaar hechten.

Voor werkstukken welke men terugverlangt, gefrankeerd couvert bijvoegen.

Voor elke opgave worden punten gegeven (maximum 10). Hij of zij, die het hoogste aantal punten voor 6 uitwerkingen ver-